

УТВЪРЖДАВАМ:
ПРОФ. Д-Р П. ЧОБАНОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА БСУ
03.10.2016 г.

Е Т И Ч Е Н К О Д Е К С
ЗА АКАДЕМИЧНО ЕДИНСТВО

Глава първа. Общи положения

Чл. 1. Етичният кодекс за академично единство има за цел да изгради, систематизира и поддържа високи професионални и етични стандарти между членовете на университетската общност, за да се насърчи техният професионализъм, да се засили тяхната институционална и междуличностна лоялност, да се гарантират прозрачността и социалната отговорност на Бургаския свободен университет (БСУ), да се развие свободата на научните изследвания и обучението на студентите и да се утвърждава положителен имидж на БСУ сред академичните среди и обществеността в страната и чужбина.

Чл. 2. (1) Този Кодекс отразява принципите на Европейската харта на учените и на Кодекса за назначаване на изследователи и произтичащите от тях етични норми и правила за интелектуалната собственост и използването на резултатите от изследванията в БСУ.

(2) Кодексът трябва да се разглежда като част от общите етични правила, валидни за научно-професионалните среди в допълнение на законовите разпоредби и с оглед на саморегулацията на научната общност.

(3) Действието на кодекса разчита особено на механизмите на личностната етичност и професионалната съвест на учения, на неговата почтеност и коректност.

Чл. 3. (1) Основите на етиката при подготовката и публикуването на резултатите от научните изследвания в БСУ се градят на ценности и принципи, които определят допустимото и неприемливото в дейността на учените.

(2) В допълнение към съществуващите у нас нормативни актове в БСУ се придържахме към международно признатите етични правила и стандарти, които са приложими в конкретни области на научните изследвания.

(3) В процеса на научните изследвания учените се водят от принципа на търсене и установяване на истината в съответната област, а така също и от изискването за постоянна иновационна дейност. Водещо начало в цялата съвкупност от регулативни е, че етиката в науката забранява умишленото изкривяване на истината и изисква постоянна иновационна дейност от страна на учените.

Глава втора. Академични ценности, норми, отговорности

Чл. 4. Основните академични ценности на БСУ са истината, свободата, хуманизмът, справедливостта и доверието.

(1) Научната истина е ценност, която БСУ поставя и като основна цел на своята дейност.

(2) Свободата е такава ценност, която е важна предпоставка за постигане на истината. Тя се конкретизира като академична свобода и включва свобода в усвояването на науката и в развитието на научните изследвания; зачитане на личната неприкосновеност в творческите изяви; независимост на преподавателските, докторантските и студентските изследвания, изяви, анализи и оценки.

(3) Хуманизмът е универсална ценност, свързана с опазването на човечеството, съхраняване на човешкото и уважение към човека.

(4) Справедливостта се възприема като основен критерий за балансиране на разпределителните и коригиращите отношения в БСУ и като равен достъп до информацията и научните постижения.

(5) Доверието е предпоставка за осъществяване на изследвания и постигането на надеждни резултати в науката, както и за тяхното усвояване и разпространяване.

Чл. 5. Преподавателите, изследователите, докторантите, студентите и служителите се стремят отговорно да утвърждават тези ценности и да съблюдават посочените норми в работата си.

Чл. 6. Зачитането на основните академични ценности, придържането към посочените норми, спазването на утвърдените в света модели на етично поведение в науката и възприемането на отговорно поведение в академичното общуване се налагат като модел за добра академична практика.

Глава трета. Общи принципи и изисквания, приложими към учените

Чл. 7. (1) Принципът за **научната свобода** насочва учените в БСУ да съсредоточат своите изследвания в полза на човечеството, като се възползват от правото си на свобода на мисълта и изразяването, както и на определяне методите, чрез които да се решат проблемите, съгласно признати етични принципи и практики.

(2) Научната свобода може да търпи ограничения, които възникват определени изследователски обстоятелства (включващи наблюдение/ръководство/управление) или оперативни ограничения от финансов или инфраструктурен характер, а така също и от съображения за защита на интелектуалната собственост.

Чл. 8. (1) Принципът на **професионалното отношение** изисква от учените да са запознати със стратегическите цели и финансови механизми, ръководещи научната им среда, и да търсят всички нужни разрешения преди да започнат изследванията си, или да ползват осигурените средства.

(2) Те трябва да предупреждават своя работодател БСУ, финансиращите организации или научни ръководители, когато научният им проект е забавен,

променен или завършен, или да съобщят, когато трябва да бъде преустановен по каквато и да е причина.

Чл. 9. (1) Принципът на **отчетност** изисква от учените да са отговорни пред БСУ, финансиращи организации и други публични или частни лица, както и към цялото общество.

(2) Методите на събиране и анализ, резултатите и детайлите на информацията трябва да бъдат достъпни за вътрешен и външен преглед, когато това е необходимо, и както се изисква от съответните власти.

Чл. 10. Принципът на **добрите практики в научните изследвания** изисква от учените по всяко време да спазват националното законодателство, включително да взимат нужните мерки за здравето и сигурността, както и за възстановяване от кризи с информационните технологии.

Чл. 11. Принципът на **разпространението и използването на резултатите** изисква от учените научните им изследвания да бъдат разпространявани и използвани, напр. съобщени, трансферирани в други научни среди или, ако е подходящо, комерсиализирани.

Чл. 12. Принципът на **обществените задължения** изисква от учените научната им дейност да стане известна на обществото като цяло по начин, по който да бъде разбираема и от неспециалисти, за да се подобри общественото разбиране за науката.

Чл. 13. (1) Принципът на **отношението с научните ръководители** изисква от учените да установят по време на своето обучение структурирана и постоянна връзка с научните си ръководители и с представителите на БСУ и съответния център, така че да могат цялостно да се възползват от взаимоотношенията с тях.

(2) Предвиденото в предходната алинея предполага да се записват всички успехи в работата и научните открития, да се получава обратна връзка чрез доклади и семинари, да се използва тази обратна връзка и да се работи съобразно с установената програма, междинни резултати, отчети и/или научни резултати.

Чл. 14. Принципът на **задълженията като научен ръководител и мениджър** изисква от учените с по-голям професионален опит да обърнат специално внимание на своята многообразна роля като наблюдатели, ментори, съветници, лидери, координатори на проекти, мениджъри или научни информатори.

Чл. 15. Принципът на **продължително професионално развитие** изисква от учените да се усъвършенстват по време на всеки стадий на тяхната кариера чрез обновяване и увеличаване на техните възможности и компетентност.

Глава четвърта. Общи принципи и изисквания, приложими към БСУ и финансиращите организации

Чл. 16. Принципът за **признаването на професията** изисква учените, ангажирани с научна кариера да бъдат признати за професионалисти и да се третират по този начин.

Чл. 17. Принципът за **недискриминацията** изисква работодателите и/или финансиращите учените организации да не дискриминират учените по никакъв начин заради пол, възраст, етнически или социален произход, религия или вяра, сексуална ориентация, език, физически недостатъци, политически възгледи, обществено или икономично положение.

Чл. 18. Принципът за **изследователската среда** изисква работодателите и/или финансиращите организации да осигурят най-подходящата за учените среда, включваща подходящо оборудване, помещения и възможности, в т.ч. за дистанционно сътрудничество по научната мрежа, както и да бъдат спазени националните или секторните наредби, свързани със здравето и сигурността на изследванията.

Чл. 19. Принципът за **работните условия** изисква работодателите и/или финансиращите организации да осигурят работните условия за учените, в т.ч. и за учените-инвалиди, да предлагат, където трябва, гъвкавост, считана за особено важна за успешното осъществяване на научна дейност, съобразно съществуващото национално законодателство и съобразно националните или секторните колективни споразумения.

Чл. 20. Принципът за **стабилността и дълготрайността на работата** изисква работодателите и/или финансиращите организации да следят работата на учените да не бъде възпрепятствана от нестабилността на трудовите или друг вид договори, по силата на които осъществяват научната си дейност.

Чл. 21. Принципът за **баланса на половете** изисква работодателите и/или финансиращите организации да се стремят към баланс на половете във всички нива на персонала, вкл. нивата на научен ръководител и мениджър.

Чл. 22. Принципът за правата за **интелектуалната собственост** изисква работодателите и/или финансиращите организации да осигурят на учените на всеки етап от кариерата правото на евентуално използване на резултатите от тяхната научна и приложна дейност чрез законна юридическа защита и в частност чрез законна защита на правата на интелектуалната собственост, в т.ч. на авторските права.

Глава пета. Общи принципи и изисквания при наемането на учени

Чл. 23. (1) Процесът на **наемането за научна работа** изисква работодателите и/или финансиращите организации да въведат отворена, ефикасна, прозрачна, подходяща и международно съвместима процедура за

наемане, която отчита спецификите на обявеното място, при спазване на всички изисквания на нормативната уредба.

(2) Обявите за наемане трябва да описват в детайли нужните знания и качества и да не представят прекалено специализиран профил, за да не обезкуражат възможните кандидати. Работодателите трябва да включат както описание на работните условия и права, така също и на перспективите за професионално развитие. Определеният срок между обявяването на свободното място или предаването на документите за кандидатстване и срока за отговор трябва да е реалистичен.

Чл. 24. Принципът за **прозрачност** изисква кандидатите да са информирани преди избора относно процеса на наемане и критериите за избор, броя на свободните места и перспективите за професионално развитие.

Чл. 25. Принципът за **критериите за оценка** изисква процесът на избиране да отчете цялостния опит на кандидатите и личностните им качества.

Чл. 26. Принципът за **признаване на опита от мобилността** изисква всякакъв опит от мобилност, като например пребиваването в други държави или региони или други научни институции (обществени или частни) или смяна на дисциплини или сектори, независимо дали е част от началното обучение в изследванията или на по-нататъшна фаза от кариерата, да се считат като ценен принос в професионалното развитие на учените.

Чл. 27. (1) Принципът за **признаване на квалификацията** изисква работодателите и/или финансиращите организации да оценяват подходящо академичните и професионалните квалификации, вкл. и неофициалните, особено в контекста на международната и професионалната мобилност.

(2) Работодателите и/или финансиращите организации трябва да имат информация и разбиране за нормативите, процедурите и наредбите, които управляват признаването на тези квалификации и да са проучили съществуващите национално законодателство, конвенции и специфични правила, отнасящи се за признаването на тези квалификации посредством всички възможни канали, като информационните центрове за национално академично признаване) и мрежата ENIC (Европейска мрежа от информационни центрове).

Глава шеста. Етични норми за научните издания на БСУ

Чл. 28. (1) Научните издания на БСУ залагат на принципа, че научните публикации са завършек на научните изследвания и начин за признание на постигнатите резултати от научната общност в локален и световен мащаб.

(2) Чрез тях се осигурява споделяне и публичност на изследванията, след което получените резултати могат да влязат в научно обращение и да се ползват от заинтересованите.

Чл. 29. Като се отнасяме с респект към свободата на научната мисъл, не приемаме текстове, утвърждаващи идеи, които се в противоречие с общоприетите етични и хуманитарни ценности.

Чл. 30. Като проява на професионализъм приемаме придържането към правилата на научния дискурс и изискванията на жанра, предполагащи текстовете на публикациите да съдържат целево-мотивационна, аналитико-обобщителна и изводна част, както и посочване на приносните моменти.

Чл. 31. (1) Недопустимо за авторите на публикации е скриване на истината, както и излагането на непроверени факти и неаргументирани твърдения.

(2) Изследователите, които публикуват научните си резултати, носят пълна отговорност за тяхната обосновааност, достоверност и оригиналност.

Чл. 32. (1) Плагиатството във всичките му форми (злоупотреба с наименование, копиране или перифразирание) е недопустимо.

(2) Авторите трябва да цитират публикациите, които са използвани при разработката, и са задължени да спазват указаните правила за цитиране.

Чл. 33. Три са основните приемливи начини за отдаване на признание в науката – изготвяне на добросъвестен списък на използваните автори, надеждно цитиране по установения ред, изказване на благодарност към други автори за тяхната помощ, идеи или други приноси.

Чл. 34. Необходимо е да се спазват изискванията и отговорностите при съавторство, като се зачитат не само старшинството и званията, но и заслугите на съответните автори.

Чл. 35. Не се допуска да има случайни участници в изследванията, вмешателства в експериментите, конфликт на интереси между авторите на публикацията.

Чл. 36. (1) Необходимо да се посочват източниците и методите, които са използвали авторите при получаването и анализа на данните.

(2) Ако използваните методи за анализ на данните не са широко разпространени, следва да се опишат и да се приведат необходимите позовавания (цитиране на източниците).

(3) Не се допуска фалшифициране на данни, както и избор на неадекватни методи за техния анализ.

Чл. 37. Ако рецензентът се съмнява в добросъвестността на автора, той съобщава това на редактора конфиденциално и в писмена форма.

Чл. 38. Всички депозирани текстове преминават през предварително оповестена процедура на рецензиране съобразно научните и издателските стандарти на конкретното издание на БСУ.

Чл. 39. (1) Редакторите привличат за оценка на получените материали независими експерти, които изпращат своите рецензии в писмен вид.

(2) Рецензентът е задължен в срок от два месеца да представи точна и обоснована рецензия, написана в учтива форма и без злепоставящи квалификации.

Чл. 40. (1) Редакторите вземат решения за приемане или отказване да се публикува материала на основата на тяхната значимост, оригиналност, яснота на изложението и съответствие на темите на изследване на направленията на конкретното издание на БСУ.

(2) Авторът получава възможност за подаване на възражения.

Чл. 41. Ако в публикацията са открити грешки, редакторът ги посочва в следващ брой на изданието на БСУ със съответно разяснение.

Чл. 42. (1) Придържаме се към принципа за добросъвестна практика на научните публикации.

(2) Истината може да бъде скрита умишлено, поради незнание или небрежност. Във всеки отделен случай на съмнение следва да се провежда разследване и при доказване на недобросъвестна практика – да се предприемат съответни мерки.

Чл. 43. (1) В изданията на БСУ не се включват материали, които са публикувани другаде.

(2) Повторно публикуване на материал на друг език се допуска, като при представянето в редакцията на другото списание се посочи първоизточникът.

Глава седма. Заключителни разпоредби

Чл. 44. Този кодекс е изготвен на основание на Европейската харта на учените, на Кодекса за назначаване на изследователи и на съществуващия Етичен кодекс на сп. Съвременна хуманитаристика – издание на БСУ.

Чл. 45. Нормите на този Кодекс се съблюдават от Комисията по етика и академично единство в Бургаския свободен университет

Чл. 46. Функциите на на Комисията се регулират с Правилник за дейността на комисията по етика и академично единство в Бургаския свободен университет.

Чл. 47 Комисията по етика и академично единство прави периодичен мониторинг по нормите и принципите залегнали в глава втора, трета, четвърта, пета и шеста на този Кодекс и внася годишен доклад пред Академичния съвет на БСУ.

Кодексът е приет на заседание на Академичния съвет на БСУ на 27 май 2016 г., изменен и допълнен на заседание на АС с протокол No 5/ 03.10.2016 г.